

Вступ

Внутрішній валовий продукт є одним з найважливіших показників, які характеризують державу загалом та рівень життя в ній. Він тісно пов'язаний з доходами, витратами населення добробутом, кількістю виробленої продукції в країні, тощо.

Починаючи з 90-х років, коли Україна одержала незалежність, і по сьогоднішній день, економісти зі всієї країни аналізують динаміку зміни ВВП по кожному рокові та шляхи його збільшення як загалом, так і на душу населення.

Актуальність даної теми полягає в тому, що кожна країна хоче збільшити своє ВВП, тому його динаміку, структуру потрібно аналізувати завжди, кожного року.

Сьогодні дуже актуальною є тема збільшення ВВП в Україні через ситуацію яка склалась на сході. Багато великих підприємств, які були на сході, знищені, заводи стоять і не виготовляють продукцію, але ВВП в країні потрібно збільшувати тому і потрібно аналізувати як змінювалось ВВП в різні роки, що було зроблено, щоб збільшити той чи інший показник.

Метою даної курсової роботи є дослідження змін в структурі ВВП України різними методами розрахунку та шляхи збільшення ВВП в Україні.

Зараз не існує єдиного напрямку збільшення ВВП в Україні

Динаміка структури ВВП є завжди актуальною темою для дослідження в кожній країні. Від ВВП залежить економіка країни, національний добробут, рівень заробітної плати, рівень життя в країні. І на сьогоднішній день, як ніколи, є доцільно розглядати динаміку змін в структурі ВВП за останні роки, зміни в його розподілі та перерозподілі і тд.

Основними завданнями в даній роботі будуть:

1. визначити: що таке ВВП, методи його розрахунку та фактори, на які він впливає;
2. Проаналізувати динаміку зміни ВВП за останні роки та з моменту встановлення незалежності;
3. Дослідити основні шляхи збільшення ВВП в країні загалом та на душу населення.

Розділ 1. Теоретико - методологічні особливості розподілу ВВП

Внутрішній валовий продукт - це ринкова вартість кінцевої продукції або додана вартість, створена резидентами всередині країни у сфері матеріального і нематеріального виробництва. [3, с. 22].

Також розрізняють такий показник як ВВП. Внутрішній національний продукт – це загальна сума усіх кінцевих товарів та послуг виготовленими факторами виробництва, незалежно від того, в якій країні вони були виготовлені.

ВВП і ВВП є одними з ключових показників, які характеризують країну загалом. Вони допомагають визначити кінцеві результати діяльності людей як в матеріальному так і не в матеріальному виробництві.

ВВП є одним із найважливіших макроекономічних показників за допомогою яких здійснюється вимірювання результатів функціонування національної економіки. Ці вимірювання здійснює «Система національних рахунків» (СНР), згідно з якою, виділяють 3 методи обчислення ВВП(2, с. 25)

- а) виробничий метод або метод доданої вартості;
- б) розподільчий метод (за доходами);
- в) за витратами (метод кінцевого використання).

За виробничим методом ВВП розраховується як сума усієї виготовленої продукції, яку виготовили фірми на території країни без вартості використаної сировини та ресурсів у процесі виробництва.

$$ВВП = (ВВ - МВ) + ЧПП$$

де (ВВ – МВ) — додана вартість усіх галузей економіки, ЧПП — чисті продуктові податки, тобто продуктові податки мінус субсидії.

За розподільним методом ВВП визначається як сума усіх видів факторних доходів, а також непрямі податки на бізнес.

$$\text{ВВП} = \text{ЗП} + \text{ВКП} + \text{ЗД} + \text{ЧНП}$$

За витратами ВВП вираховується як сума усіх витрат населення на купівлю товарів та послуг, щоб задовільнити власні потреби; сума витрат, які здійснює держава для купівлі товарів та послуг та валових інвестицій та чистого експорту.

$$Y = C + I + G + NX$$

де Y — валовий внутрішній продукт, C — споживчі видатки, I — валові приватні інвестиції, G — державні закупівлі, NX — чистий експорт, який обчислюється як різниця між експортом (X) та імпортом (M), тобто $NX = X - M$.

Метод кінцевого використання відображає основну тотожність національних рахунків і є основним предметом макроекономічного аналізу.[4,с.22]

Такі показники як ВВП та рівень життя в країні є прямопропорційними. Рівень життя населення – це характеристика добробуту населення, що знаходиться як реальний дохід на душу населення та кількість людей в країні, які знаходяться за межею бідності. На сьогоднішній день хоча й ВВП України збільшується, незважаючи на ситуацію на сході країни, але кількість людей, які знаходяться за межею бідності збільшується. І щоб зменшити кількість людей, які знаходяться за цією межею і потрібно розраховувати ВВП за різними методами. Розрахувавши, ВВП за дохідним методом ми зможемо проаналізувати дохід на душу населення та порівняти його з більш розвиненими країнами. Розрахувавши за витратами ми зможемо побачити на які блага населення витрачає найбільше коштів і спробувати зменшити ціни на ці блага.

Тому на сьогоднішній день, як ніколи, доцільно розраховувати ВВП на душу населення та робити спроби для збільшення цього показника.[1, с.15]

Розділ 2. Аналіз структури ВВП України

Отож, відповідно до 3 методів розрахунку ВВП можна провести ряд наступних статистичних даних.

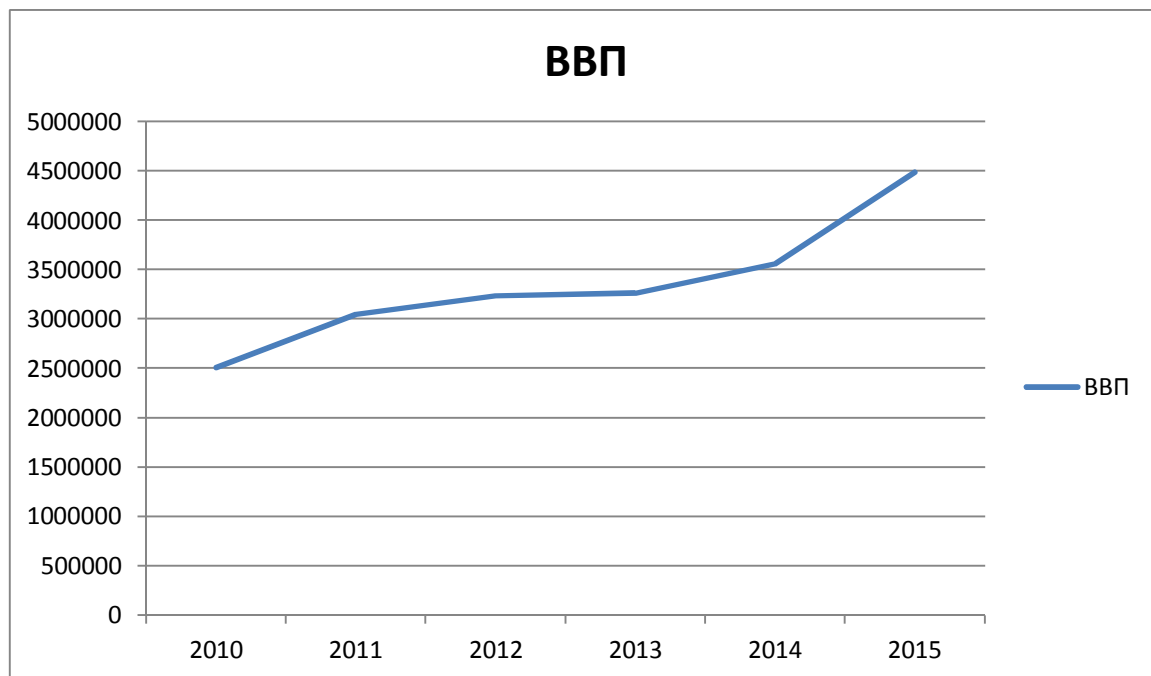

Рис.2.1 Динаміка зміни ВВП України за 2010-2015 роки [автор побудував самостійно на основі даних 6]

По графіку ми можемо побачити, що ВВП протягом 2010-2015 року збільшувалось. Це зумовлено тим, що відкривались нові підприємства, рівень урбанізації в країні зростає, вкладались іноземні інвестиції в країну. Хоча Україна не може досягнути того рівня ВВП, який був у 1990 році. Це зумовлено тим, що багато малих підприємств не змогли просто вижити під час 1991- 1995 році, коли рівень інфляції в країні становив більш ніж 10000%. А потім і криза в 2008 році змусила багатьох приватних підприємців закритись.

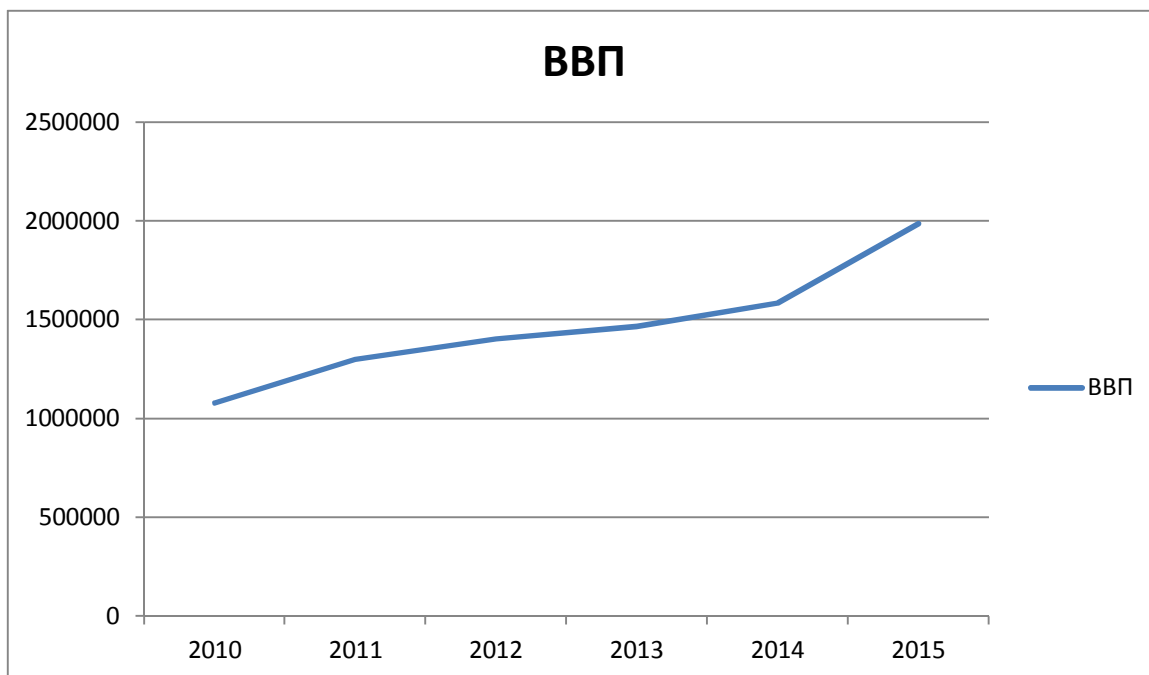

Рис. 2.2 Динаміка зміни ВВП України за 2010-2015 роки (за витратами)
[автор побудував самостійно на основі даних 6]

Як видно по графіку, з 2010 року по 2015 рівень ВВП збільшувався. Хоча за цим методом, це не є добре. Звісно, кожна країна хоче зменшити витрати населення. Але зменшення ВВП за цим методом можливе тільки тоді, коли кількість населення буде зменшуватись, а зараз країни Європи переживають демографічний спад і зменшення населення для них є недопустимим, тому розвинуті країни стараються тримати ВВП на одному рівні. Але якщо взяти ситуацію в Азії, а якщо точніше - Китай, ВВП цієї країни є найбільшим в світі, але в розрахунку на душу населення цей показник не перевищує рівень середньорозвинених країн. Тому вони проводять політику зменшення населення.

Також можна побачити, що значне збільшення ВВП відбулося з 2010 по 2011 та з 2014 по 2015. Це зумовлено зміною курсу гривні на світовому ринку. На цей період спостерігається зменшення цінової вартості гривні на ринку, що і призвело до того, що ціна на матеріальні та нематеріальні блага, податки почали різко збільшуватись (на прикладі можна взяти ціни на газ. На 2010 рік ціна 1 кубометр газу становила 0.73 коп. а на 2015 3.60 грн) Таблиця 3[4]

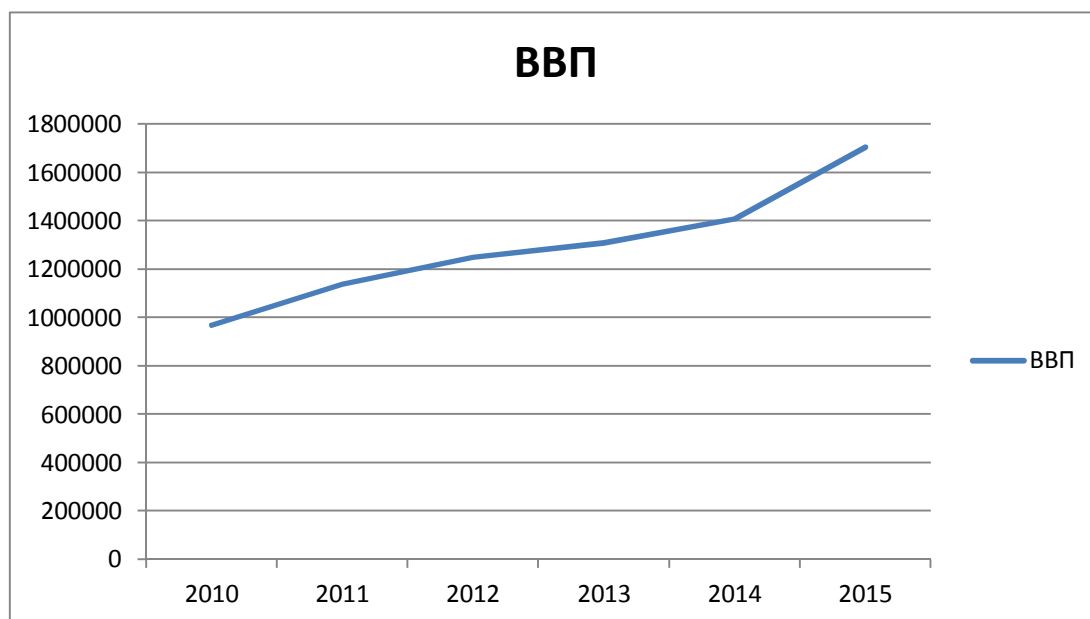

Рис. 2.3 Динаміка зміни ВВП України за 2010-2015 роки [автор побудував самостійно на основі даних 6]

Як видно по графіку, з 2010 по 2015 роки доходи населення України збільшувались. Безперечно це добре вплинуло на рівень життя в країні, оскільки за рахунок доходів люди й живуть і від того який рівень доходів населення і залежить рівень життя. Але це не враховуючи збільшення цін на матеріальні і не матеріальні блага, збільшення прожиткового мінімуму, податків, тощо. Порівнявши доходи населення за 2015 рік і за 2010 ми бачимо, що доходи населення збільшились майже більш ніж у півтора рази. Безперечно це було спричинене збільшенням мінімальної заробітної плати, стипендій, пенсії, тощо. Хоча і в розвинутих країнах заробітня плата становить лише 35-40% від доходу населення, на 2015 рік ми не могли цим похвалитись. Велику частину в Європі люди отримують від відсотку в банках. Там він є досить високим і люди знають, що держава виступає гарантом і навіть коли їхній банк збанкрутує чи просто закриється держава виплатить їм їхні кошти.

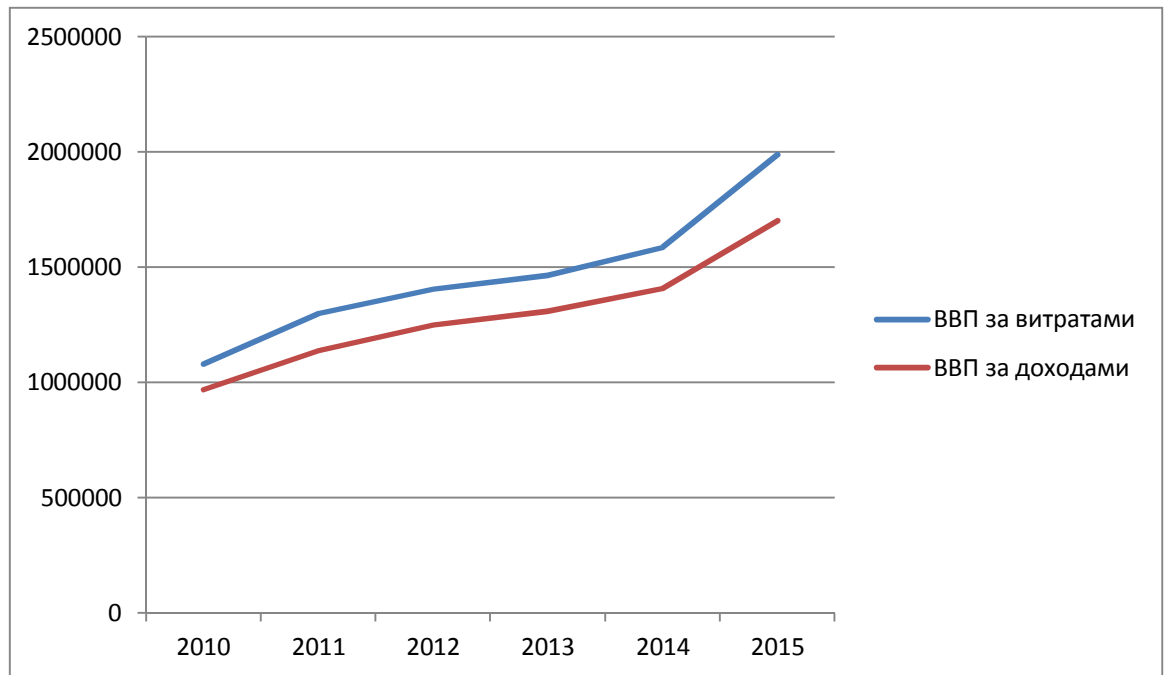

Рис.2. 4 Порівняння ВВП за доходами та за витратами [автор побудував самостійно на основі даних 6]

На цих 2 графіках видно, що ВВП за витратами є більшим ніж ВВП за доходами, а це означає, що населення витрачає більше ніж отримує. Але оскільки це є валовий внутрішній продукт, він не враховує суми, які надходять в Україну з інших держав. Більш ніж 4-5 мільйонів людей працюють закордоном і вони надсилають кошти своїм рідним сюди, на Україну. За статистичними даними кожного року українські сім'ї отримують більш ніж 1 млрд. доларів від своїх родичів, які працюють закордоном. І на даний час, держава активно проводить політику збільшення заробітної плати, пенсій, стипендій, тощо, щоб оптимізувати доходи населення і витрати.

За весь період розрахунку (2010-2015) найбільше наблизились доходи до витрат у 2010 році і різниця між ними становила 109 млн грн.. А від 2011 до 2015 (особливо в 2015) витрати населення почали більше і більше перевищувати доходи. Так у 2015 році витрати перевищували доходи на 285 млн. грн. ці 285 млн. гривнів отримали якраз закордоном та від доходів, які не відносяться до доходів ,які були отримані на роботі, записаній в трудовій

книжці. Також не слід забувати про такий фактор як корупція, яка в нашій країні є досить великою (Україна входить в п'ятірку держав з найбільшою корупцією у світі).

Таблиця 2.1

Зміни в динаміці ВВП України за 1996-2015 роки у загальному обсязі і на душу населення

Роки	У фактичних цінах	
	валовий внутрішній продукт	валовий внутрішній продукт у розрахунку на одну особу
За методологією СНР 1996		
	млн. грн.	грн.
1996	81519	1595
1997	93365	1842
1998	102593	2040
1999	130442	2614
2000	170070	3436
За методологією СНР 2008¹		
	млн. грн.	грн.
2000	176128	3582
2001	211175	4340
2002	234138	4855
2003	277355	5801
2004	357544	7535
2005	457325	9709
2006	565018	12076
2007	751106	16150
2008	990819	21419
2009	947042	20564
2010	1120585	24429
2011	1349178	29519
2012	1459096	32002
2013	1522657	33473
2014	1586915	36904
2015	1988544	46413

Джерело: автор склав самостійно на основі [6]

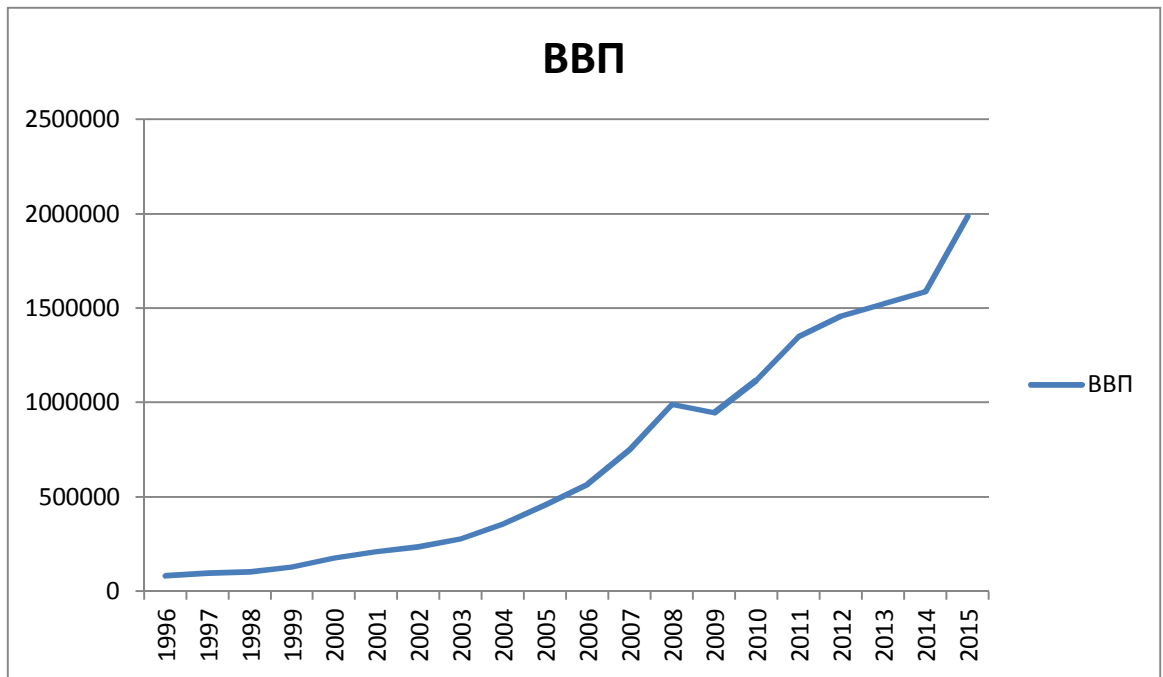

Рис. 2.5 Зміни в динаміці ВВП України за 1996-2015 роки у загальному обсязі [автор побудував самостійно на основі даних таблиці 2.1]

По цьому графіку можна сказати, що з 1996 і по 2008 спостерігається підвищення ВВП, але в 2009 році, через світову кризу, рівень ВВП України зменшився. І від 2010 року по 2015 спостерігається тенденція збільшення ВВП.

Тобто можна сказати, що за весь період дослідження (починаючи введенням гривні в 1996 році і закінчуючи 2015) Україна не стоїть на місці. Вона намагається збільшувати ВВП країни, рівень життя, рівень добробуту, тощо. Але на мою думку вона вибрала не дуже хороший підхід до цього. За все існування України ми тільки й бачимо, що збільшення ВВП за рахунок збільшення доходів. Це безперечно добре, але не слід забувати про такий важливий фактор як витрати, а зокрема прожитковий мінімум. Збільшуючи доходи вони збільшують витрати і тільки у 2017 році, завдяки грамотній політиці, ми побачили збільшення мінімальної заробітної плати більш ніж в 2 рази і без суттєвого збільшення на матеріальні та нематеріальні блага. Зараз основною ціллю має бути підвищення купівельної спроможності гривні на

світовому ринку. Збільшивши купівельну спроможність гривні ми зможемо зменшити ціни на товари на послуги не зменшуючи доходів.

Рис. 2.6 Зміни в динаміці ВВП України за 1996-2015 роки на душу населення [автор побудував самостійно на основі даних таблиці 2.1]

Отже, на протязі всього часу дослідження ми бачимо тенденцію збільшення ВВП на душу населення. Тільки у 2009 році відбувся спав через світову кризу. Збільшення ВВП на душу населення безперечно зумовлюється тим, що ВВП кожного року збільшувалось. Але й є такий фактор як зменшення населення в країні. Порівняно з 1996 роком населення зменшилось біля 6 мільйонів чоловік. Це досить велика цифра і якщо порівнювати з історичної сторони, то ми досягли населення, яке було у 1965 році. Найбільшу частку в тому, що населення так стрімко почалось зменшуватись, займає народжуваність. Починаючи з 1993 року вона жодного разу не була додатня. Також старіння нації, відємна сальдо міграція і все це призвело до такого стрімкого зменшення населення. І якщо порівнювати такий великий ріст ВВП на душу населення за 2015 рік з європейськими країнами, Україна займає передостаннє місце. Менше ВВП на душу населення тільки в Білорусії.

Розділ 3. Напрями збільшення ВВП

Збільшення ВВП- це показник, над яким працюють всі країни в світі. Які ж позитивні риси збільшення ВВП?

- вищий буде рівень життя в країні;
- більша сальдо міграція, що призведе до збільшення населення в країні і підвищення кількості виготовленої продукції в державі, наданих послуг, збільшення коштів, які будуть поступати до державної казни, за рахунок більшої кількості податків;
- збільшення інвестицій в економіку країни за рахунок як вітчизняних, так і іноземних інвесторів.[1, с. 10]

На теперішній час я бачу декілька варіантів збільшення ВВП в Україні:

- 1 варіант - це реформування країни в аграрну. Тобто, не потрібно старатись наздогнати Японію, Німеччину та інших передових країн світу по рівню технологій, а потрібно направити свою увагу на аграрний сектор, оскільки в нас є родючі ґрунти на яких ми б могли вирощувати не ріпак, сою, яка дуже знижує родючість, і після цього ця продукція транспортується в розвинені країни у вигляді напівфабрикату, а вирощувати пшеницю, кукурудзу і вже поставляти в Європу готову продукцію, яка коштує в 3-4 рази більше, ніж напівфабрикат.
- 2 варіант – це побудова в країні підприємств, які будуть виготовляти готову продукцію з ресурсів, які були добуті в Україні (залізна, марганцева руда, алюміній, нікель) і постачати вже готову продукцію іншим країнам, а не напівфабрикати, тому що через деякий час Україна закупляє цю ж продукцію, але вже в готовому вигляді і за яку сплачує в 2,3 ато й 4 рази більше, ніж продавала до цього.[7,с 12]
- 3 варіант – залучення іноземних інвесторів. В нас дешева робоча сила (майже така сама як і в Китаї) і багато іноземних корпорацій могли б відкривати в нас свої підприємства, що в майбутньому знизило б рівень

безробіття в країні та збільшило б ВВП. А щоб залучити іноземних інвесторів потрібно налагодити ситуацію на сході України, оскільки від цього залежить стабільність економіки в країні, а ніякий інвестор, будь це вітчизняний чи іноземний, не хоче ризикувати вкладеними коштами.

Як показує досвід з інших країн (Китай, Азербайджан, Таджикистан та інші) одним із ключових чинників для збільшення ВВП в країні є іноземних капітал. Але іноземний капітал не той, що потрібно буде повернути (яскравим прикладом є Греція, яка мала багато іноземних кредитів і в наслідку стала країною – банкрутом), а той, який буде вкладатись в економіку за рахунок відкриття підприємств, на яких будуть працювати наші люди і податки від виготовлення продукції будуть йти в державний бюджет.[7, с 18]

- 4 варіант – як було зазначено вище, те що країна збільшує своє ВВП за рахунок збільшення доходів та випуску продукції це безперечно добре. Але є ще витрати. Тому щоб збільшити ВВП не обов'язково наздоганяти заробітні плати як в Європі, їхній рівень життя, тощо. Якщо подивитись на співвідношення середніх доходів населення та рівнів цін можна сказати, що вони можуть ні в чому собі відмовляти. А чому? Тому що в них стабільна валюта, вона не коливається і тому ціни там стабільні. Тому одним із варіантів збільшення ВВП можна вважати зниження курсу гривні на світовому ринку. Як можна зменшити ціну на товари та послуги? За рахунок грамотної політики держави, коли держава укладає з великим підприємством контракти і вона сплачує певний відсоток коштів, який необхідний для виготовлення продукції. Це призведе до того, що ціна на товар знизиться без збільшення доходів і тим самим без збільшення інфляції в країні. Прикладом може бути Німеччина. Там проводиться активна цінова політика, де держава регулює ціни на товари та послуги і якщо для якогось певного продукту збільшується ціна сировини, з якої виготовляють цей продукт держава платить певний відсоток для того, щоб ціна на цей товар не сильно зросла.

- 5 варіант – це збільшення санаторіїв, місць для відпочинку на території України. Україна має як вихід до Чорного та Азовського моря, так і гори Карпати. Прикладом може бути Болгарія. вона має так само вихід до Чорного моря і багато українців їдуть туди відпочивати. А чому? Тому що там кращий сервіс, кращі умови, а ціна мало чим відрізняється. Тому при правильній організації та політиці Україна могла б мати чималий прибуток та приріст до ВВП за рахунок санаторіїв. [5, с. 5]

Висновки

ВВП є одним з найважливіших показників, над якими працюють економісти кожної держави. До найважливіших показників відносять: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), національний дохід, національне багатство, рівень інфляції в країні. ВВП визначають за витратами, за доходами та за сумою усієї виготовленої продукції.

На сьогоднішній день спостерігається збільшення ВВП загалом та на душу населення, але й є ряд причин через які він не розвивається. Звісно, однією з ключових причин є ситуація на сході країни. Війна завжди несе за собою витрати на озброєність, занепад підприємств на території, де ця війна ведеться. Також негативним є те, що агресором є Росія, в минулому наш головний 'ринок збуту' продукції. Але це в цьому є й позитивне, оскільки ми починаємо шукати нові шляхи продажу продукції в Європі, де вона набагато більше вартує. Але там вона повинна відповідати високим стандартам, тому наші підприємці збільшують якісь продукції за рахунок розвитку технологій виготовлення, нових джерел сировини, з якої ця продукція виготовляється.

Список використаної літератури

- 1) Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України : матеріали Третьої наук.-практ. конф. молодих науковців, асп., здобувачів і студ. (17-18 лист. 2010 р.) / відп. ред. Л. Г. Ліпич. - Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. - 504 с.
- 2) ВВП. Краткая история, рассказанная с пиететом/Дайана Койл/ 2014 р 176с.
- 3) Макроекономіка / за ред. САВЧЕНКО А.Г / 20 ст. із 116\
- 4) Носова О.В. Національна економіка : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О.В. Носова, 2013. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1319042053126/ekonomika/natsionalna_ekonomika_nosova_ov.
- 5) Рефлексивне управління конкурентоспроможністю туристичних підприємств: концепція, методи, моделі: монографія / О.О. Градінарова. - Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2011. - 268 с.
- 6) Статистична інформація [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
- 7) Фінансові новини: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://finforum.org/page/index.html/_/economics/skolko-nalogov-platat-v-jevropе-r10473.
- 8) Н.Г.Фатюха,Т.П.Макушина АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ВВП УКРАЇНИ № 12, 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4634>
- 9) Гайдуцький,А. Як Україні подвоїти ВВП? І яким шляхом піти країні? [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/finances/yak-ukrayini-podvoyiti-vvp-i-yakim-shlyahom-piti-krayini-_html.

- 10) Чотири варіанти, як утримати ВВП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2014/05/16/325959>.
- 11) Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf.
- 12) Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр. (частина 1: Загальна оцінка макроекономічної ситуації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/>.
- 13) А. О. Туровська, Аналіз довгострокової динаміки реального ВВП України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nuwm.edu.ua/images/content/radamv/Visnyk_4/57.pdf
- 14) Акінфієва Л.П., Белозорова Л.С. Факторний аналіз динаміки та структури валового внутрішнього продукту України / [Електронний ресурс]. 2014 рік – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream.pdf>